

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP. 410.004.06.2023

Pan Roland Wrzeciono
Prezes Zarządu

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej
i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Antoniewie
ul. Powstańców Śląskich 54
46-040 Ozimek

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/074 – Ustalanie, pobieranie i egzekwowanie opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych
w województwie opolskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Antoniewie ¹ , ul. Powstańców Śląskich 54, 46-040 Ozimek
Kierownik jednostki kontrolowanej	Roland Wrzeciono, Prezes Zarządu – Dyrektor Spółki, od 14 czerwca 2021 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych2. Ustalanie i pobieranie opłat za korzystanie z systemów kanalizacji deszczowej oraz podejmowanie działań zmierzających do wyegzekwowania należności z tytułu nieuregulowanych opłat
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2023 - do dnia zakończenia czynności kontrolnych. Badaniem były objęte działania jednostki kontrolowanej z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, gdy miało to wpływ lub związek z ustaleniami stanu faktycznego dotyczącego okresu objętego kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Damian Mielcarek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/33/2023 z 27 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: Spółka lub PGKiM Antoniew.

² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki - Prezesa Zarządu - Dyrektora, pełnił także Mirosław Wiciak, w okresie od 16 kwietnia 2016 r. do 10 czerwca 2021 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą.

W latach 2019-2023 zadania związane z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych zostały prawidłowo przypisane komórce organizacyjnej Spółki oraz jej pracownikom. Spółka posiadała dane dotyczące gminnej infrastruktury deszczowej służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych oraz pozwolenia wodnoprawne na świadczone w tym zakresie usługi. W Spółce opracowano projekty regulaminów korzystania z usług publicznych w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych, jak również projekty wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych. Spółka przedkładała do Urzędu Gminy i Miasta w Ozimku dokumentację stanowiącą podstawę ustalenia stawki opłaty za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych. Trzykrotna aktualizacja stawek za odprowadzanie wód opadowych, a zwłaszcza obniżenie stawki od 1 stycznia 2020 r., świadczyła o rzetelnym podejściu do kalkulowania opłat za odprowadzanie wód opadowych.

Wyniki kontroli, przeprowadzonej - na zlecenie NIK - przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Opolu potwierdziły dobry stan techniczny infrastruktury służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych.

Spółka świadczyła usługi odprowadzania wód opadowych i roztopowych na podstawie umów zawartych z podmiotami zobowiązanymi do ponoszenia opłat z tego tytułu. Prawidłowo ustalano i pobierano opłaty za korzystanie z systemów kanalizacji deszczowej oraz podejmowano działania zmierzające do wyegzekwowania należności z tytułu nieuregulowanych opłat. W Spółce terminowo wywiązywano się także z obowiązków sporządzania i przekazywania sprawozdań statystycznych M-06 *Sprawozdanie o wodociągach i kanalizacji*.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Opis stanu faktycznego

1.1. PGKiM Antoniów Sp. z o.o. została utworzona 1 czerwca 1992 r.⁵ W okresie objętym kontrolą jedynym wspólnikiem Spółki pozostawała Gmina Ozimek, której przysługiwało 100% udziałów w kapitale zakładowym Spółki.

(akta kontroli str. 5-6, 74-179)

W strukturze organizacyjnej Spółki wyodrębniono komórkę pn. Wydział Wodociągów i Kanalizacji (NWK), której przypisano realizację zadań z zakresu odprowadzania wód opadowych i roztopowych. W Regulaminie Organizacyjnym Spółki⁶, określono m.in., że do zadań ww. komórki należało: utrzymanie i eksploatacja - zgodnie z przepisami prawa, zasadami współczesnej wiedzy technicznej i wymogami organów zewnętrznych - sieci kanalizacji deszczowej i separatorów. W okresie objętym kontrolą w NWK zatrudnionych było od 18 do 24 osób⁷. Zadania dotyczące wód opadowych i roztopowych wykonywało w tej komórce trzech pracowników, tj. a/ kierownik NWK⁸, któremu zgodnie z pisemnym zakresem obowiązków, powierzono: sprawowanie nadzoru nad całością procesu (...) odprowadzania wód opadowych lub roztopowych; utrzymanie i eksploatacja majątku służącego do odbioru i oczyszczania wód opadowych lub roztopowych; wykonywanie obowiązkowych przeglądów wynikających z prawa budowlanego; przygotowywanie umów związanych z odbiorem wód opadowych lub roztopowych; b/ zastępca kierownika NWK - specjalista ds. technicznych i projektowania⁹, który w zakresie obowiązków posiadał: nadzór nad utrzymaniem i eksploatacją sieci kanalizacji deszczowej; udział w przygotowaniu rocznych i wieloletnich planów inwestycyjnych i remontowych; zlecenie opracowania (aktualizowania) i zatwierdzania pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody i odprowadzanie ścieków oraz wód opadowych lub roztopowych poprzez separatory; prowadzenie ksiąg obiektu budowlanego dla eksploatowanych budynków i budowli, zlecenie przeglądów wymaganych przepisami prawa budowlanego; c/ specjalista ds. gospodarki wodno-kanalizacyjnej¹⁰, który w zakresie obowiązków posiadał: analizę ofert badań wody, ścieków, wód opadowych lub roztopowych; opłaty i analiza dokumentacji za odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych; terminowe przygotowywanie materiałów dla ustalania wysokości opłat za usługi wodne; pozwolenia wodnoprawne, analizy ryzyka, regulaminy.

W okresie objętym kontrolą jeden pracownik (zastępca kierownika NWK - specjalista ds. technicznych i projektowania) uczestniczył w szkoleniu¹¹ *Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w świetle aktualnych uwarunkowań prawnych*.

Spółka, w okresie objętym kontrolą, nie zawierała i nie realizowała umów cywilnoprawnych obejmujących realizację zadań dotyczących wód opadowych i roztopowych.

(akta kontroli str. 76-100, 361-375)

⁵ Spółka powstała z przekształcenia Przedsiębiorstwa Komunalnego, i została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod nr KRS 0000109670.

⁶ Przyjęty uchwałą Zarządu Spółki Nr 22/2018 z dnia 12 grudnia 2018 r.

⁷ Tj. średniorocznie zatrudnienie wynosiło w osobach odpowiednio: w 2019 r. – 24,72; w 2020 r. – 23,38; w 2021 r. – 22,88; 2022 r. – 20,19; 2023 r. (17 kwietnia) – 18,00;

⁸ Wykształcenie wyższe: Inżynieria Środowiska, Specjalność – Gospodarka ściekami i odpadami.

⁹ Wykształcenie wyższe: Inżynieria Środowiska, Specjalność – Inżynieria wodna i sanitarna.

¹⁰ Wykształcenie wyższe: Inżynieria Środowiska, Specjalność – Gospodarka wodno-ściekowa.

¹¹ W dniu 12 marca 2021 r.

1.2. Spółka dysponowała pięcioma, obowiązującymi w okresie objętym kontrolą, pozwoleniami wodnoprawnymi na szczególne korzystanie z wód, tj. na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych powstających z odwodnienia: a/ części północno-wschodniej miasta Ozimek (ulice 22 lipca, Dzierżona, Opolskiej) do rzeki Mała Panew poprzez wylot W-1 zlokalizowany w rejonie ul. Warszawskiej w Ozimku¹²; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 8,26 ha oraz zredukowana 2,07 ha, jak również wskazane zostały urządzenia oczyszczające ścieki – osadnik OS 2000 o poj. V-5500 I oraz separator lamelowy ESL 20/200; b/ części północnej, zachodniej i wschodniej miasta Ozimek (75% powierzchni) do rzeki Mała Panew poprzez wylot W-3 zlokalizowany w rejonie ul. Hutniczej w Ozimku¹³; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 60,79 ha oraz zredukowana 13,00 ha, jak również wskazane zostały urządzenia oczyszczające ścieki – separator koalescencyjny ESK- H 100/1000 S zintegrowany z osadnikiem o pojemności 10250 l; c/ części ul. Danieckiej i Kolejowej oraz terenów Huty Małapanew w Ozimku do rzeki Brzezinki poprzez wylot W-6 zlokalizowany w rejonie ul. Danieckiej i Kolejowej w Ozimku¹⁴; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 15,31 ha oraz zredukowana 2,70 ha, jak również wskazane zostały urządzenia oczyszczające ścieki – osadnik OS 2000 o poj. V-7500 I oraz separator lamelowy ESL 40/400; d/ w miejscowości Ozimek części ul. Dworcowej, zakładu Prolicht Reklama oraz terenów zielonych przyległych do tej zlewni, do rzeki Brzezinki poprzez wylot W-7 zlokalizowany w rejonie ul. Dworcowej w Ozimku¹⁵; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: całkowita 1,70 ha oraz zredukowana 1,00 ha, jak również wskazane zostały urządzenia oczyszczające ścieki – osadnik OS 2000 o poj. V-5500 I oraz separator lamelowy ESL 20/200; e/ drogi gminnej ul. Gołaba w miejscowości Schodnia do rzeki Brzezinki poprzez wylot W-10 oraz wylot W-10A zlokalizowane w miejscowości Schodnia na działce nr 2226/2¹⁶; w pozwoleniu określona została powierzchnia odwadnianej zlewni: dla wylotu W10 rzeczywista 0,78 ha oraz zredukowana 0,61 ha, dla wylotu W10A rzeczywista 0,19 ha oraz zredukowana 0,14 ha.

(akta kontroli str. 5-6, 180-206)

W związku z uzyskaniem ww. pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód, tj. na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych powstających z odwodnienia, Spółka w latach 2019-2023 wносиła do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie¹⁷ opłaty stałe oraz zmienne. Wysokość opłat stałych wniesionych przez Spółkę, była zgodna z opłatami ustalonymi przez Wody Polskie. W latach 2019-2023 Spółka wniosła opłaty stałe w łącznej wysokości 1,3 tys. zł¹⁸. Zgodnie z art. 552 ust. 2g ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹⁹, Spółka składała do Wód Polskich oświadczenia za poszczególne kwartały lat 2019-2023 (I kwartał), w celu ustalenia wysokości opłaty zmiennej za odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych. Wysokość wniesionych przez Spółkę w latach 2019-

¹² Decyzja OŚ.6341.141.2014.BS z 17 marca 2015 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 28 lutego 2025 r.

¹³ Decyzja OŚ.6341.142.2014.BS z 17 marca 2015 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 28 lutego 2025 r.

¹⁴ Decyzja OŚ.6341.30.2015.BS z 17 kwietnia 2015 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 31 lipca 2024 r.

¹⁵ Decyzja OŚ.6341.31.2015.BS z 17 kwietnia 2015 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 31 lipca 2024 r.

¹⁶ Decyzja GL.ZUZ.3.421.283.2018.RT z 10 kwietnia 2019 r. z mocą obowiązywania pozwolenia do dnia 31 marca 2039 r.

¹⁷ Państwowa osoba prawna obejmująca strukturę polskich organów administracji wodnej, utworzona 1 stycznia 2018 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, dalej: Wody Polskie.

¹⁸ Tj. 1 322 zł, z tego: 74 zł w 2019 r.; 312 zł w 2020 r.; 312 zł w 2021 r.; 312 zł w 2022 r. oraz 312 zł w 2023 r.

¹⁹ Dz.U. z 2022 r., poz. 2625 ze zm., dalej: Prawo wodne.

2023 (I kwartał) opłat zmiennych wyniosła łącznie 332,8 tys. zł²⁰ i wynikała z kwartalnych oświadczeń składanych przez Spółkę do Wód Polskich.

(akta kontroli str. 180-284)

1.3. W okresie objętym kontrolą w Gminie Ozimek obowiązywały trzy uchwały Rady Miejskiej w Ozimku w sprawie ustalenia wysokości ceny za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i/lub roztopowych, tj.: a/ uchwała Nr XLIV/286/17 z dnia 27 listopada 2017 r., obowiązująca od 1 stycznia 2018 r. (cena za ww. usługę wynosiła 3,88 zł/m³); b/ uchwała Nr XIV/110/19 z dnia 25 listopada 2019 r., obowiązująca od 1 stycznia 2020 r. (2,89 zł/m³); c/ uchwała Nr XLVII/439/22 z dnia 30 maja 2022 r. z mocą obowiązywania od 1 lipca 2022 r.²¹ (3,62 zł/m³).

W ramach przygotowywania ww. projektów uchwał, Spółka przedkładała do Urzędu Gminy i Miasta w Ozimku²² kalkulacje stanowiące podstawę obliczenia ceny z tytułu świadczenia usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych.

Z treści opinii, sporządzonej przez biegłego powołanego przez NIK na potrzeby kontroli wynikało, że: *1/ kalkulacja kosztów badanej działalności z listopada 2017 r. została sporządzona z należytą starannością, a różnice jakie wystąpiły pomiędzy danymi liczbowymi przyjętymi do kalkulacji i wykonaniem kosztów za rok 2018 były uzasadnione: a/ Spółka nie miała informacji niezbędnych do oszacowania istotnego składnika kosztów, jakim były opłaty zmienne na rzecz Wód Polskich za usługi wodne, gdyż opłaty takie wystąpiły po raz pierwszy w 2018 r.; b/ koszty związane z odprowadzaniem wód opadowych oszacowano na podstawie wykonania kosztów za dziesięć miesięcy 2017 r. oraz planowanych remontów wykonywanych we własnym zakresie i usług obcych, kosztów czyszczenia kanalizacji i separatorów, a także planowanych inwestycji; 2/ kalkulacje stawek sporządzane w 2019 r. i 2022 r. oparte były o przychody uzyskane w roku poprzednim, podwyższone o wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. Kwoty przychodów za rok poprzedni były zgodne z ewidencją księgową; 3/ przychody za odprowadzanie wód opadowych, uzyskane po zastosowaniu uchwalonych przez Radę Miejską w Ozimku stawek, zrównoważyły poniesione koszty i umożliwiły osiągnięcie zysku, za wyjątkiem 2020 r., w którym wynik finansowy był ujemny; 4/ trzykrotna aktualizacja stawek za odprowadzanie wód opadowych, a zwłaszcza obniżenie stawki od 1 stycznia 2020 r., świadczyła o rzetelnym podejściu do sprawy kalkulowania opłat za odprowadzanie wód opadowych.*

(akta kontroli str. 56-73, 659, 884-885, 897-910)

Stosownie do art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej²³ Spółka przygotowała i przedstawiła do zatwierdzenia Burmistrzowi Ozimka regulaminy korzystania z usług publicznych w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych. W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwa takie regulaminy, tj.: a/ Regulamin świadczenia usług publicznych w zakresie wód będących skutkiem opadów atmosferycznych z dnia 28 listopada 2017 r., obowiązujący od 1 stycznia 2018 r.²⁴; b/ Regulamin świadczenia usług o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych lub roztopowych z dnia 18 grudnia 2019 r., który wszedł w życie od 1 stycznia 2020 r.²⁵

²⁰ Tj. 332 805 zł, z tego 53 909 zł w 2019 r.; 90 616 zł w 2020 r.; 62 540 zł w 2021 r.; 83 254 zł w 2022 r. oraz 42 486 zł za I kwartał 2023 r.

²¹ Dz. Urz. Woj. Opolskiego, poz. 2027 z 7 lipca 2022 r.

²² Dalej: Urząd.

²³ Dz. U. z 2021 r., poz. 679.

²⁴ Wprowadzony Zarządzeniem Burmistrza Ozimka Nr.BO.0050.130.2017 z 28 listopada 2017 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu świadczenia usług publicznych w zakresie wód będących skutkiem opadów atmosferycznych.

²⁵ Wprowadzony Zarządzeniem Burmistrza Ozimka Nr.BO.0050.191.2019 z 18 grudnia 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu świadczenia usług o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania

Ww. regulaminy zostały przygotowane i przedstawione Burmistrzowi Ozimka²⁶ w terminach umożliwiających realizację zadania naliczania opłat na zasadach wynikających z uchwał podjętych przez Radę Miejską w Ozimku.

(akta kontroli str. 36-73, 886-890)

1.4. W okresie objętym kontrolą, Spółka sporządziła i przekazała Burmistrzowi Ozimka trzy wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, obejmujące okresy lat: 2018-2021; 2021-2024 oraz 2023-2026. Dokumenty te zawierały elementy określone w art. 21 ust. 2 pkt 1-5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków²⁷. Rada Miejska w Ozimku, na podstawie art. 21 ust. 5 ww. ustawy, zatwierdziła uchwałami²⁸ zgodność ww. planów z kierunkami rozwoju gminy określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz z ustaleniami zezwolenia wydanego temu przedsiębiorstwu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

(akta kontroli str. 5-10, 718-765)

We wszystkich trzech ww. wieloletnich planach rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, w rozdziale IV pn. *Przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz wprowadzanie ścieków*, zapisano: *prowadzenie działań w zakresie eliminacji zrzutów ścieków opadowych i roztopowych do kanalizacji sanitarnej oraz wykrywanie nielegalnych podłączeń, dzięki urządzeniu takim jak kamera do inspekcji kanałów oraz urządzeniu zadymiającym*.

Spółka w latach 2022-2023 (do 30 kwietnia) przeprowadziła dwukrotnie czynności sprawdzające zmierzające do eliminacji zrzutów wód opadowych i roztopowych do kanalizacji sanitarnej oraz wykrycia nielegalnych podłączeń do kanalizacji deszczowej. W obu przypadkach podjęte czynności nie wykazały nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 730-731, 746, 761, 886-890)

W okresie objętym kontrolą Spółka wykonywała remonty, prace eksploatacyjne oraz przedsięwzięcia związane z utrzymaniem kanalizacji deszczowej, ponosząc z tego tytułu wydatki w łącznej kwocie 188,9 tys. zł (46,9 tys. zł w 2019 r., 39,5 tys. zł w 2020 r., 43,9 tys. zł w 2021 r., 38,0 tys. zł w 2022 r. oraz 20,6 tys. zł do 30 kwietnia 2023 r.). Polegały one m.in. na: czyszczeniu separatorów ropopochodnych wraz z utylizacją odpadów; zleceniu opracowania średniej rocznej sumy opadów atmosferycznych; analizie próbek wody; opracowywaniu operatów wodnoprawnych; bieżącym utrzymaniu urządzeń kanalizacji deszczowej – wlotów, wylotów, włazów drogowych. Dodatkowo, w 2021 r. Spółka zleciła wykonanie przewiertu o długości 46 mb – podłączenia do kanalizacji deszczowej żłóbka w Ozimku, na który wydatkowała 15,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 11-31)

wód opadowych lub roztopowych. Zarządzeniem Nr BO.0050.6.2020 z dnia 14 stycznia 2020 r. zmieniony został § 12 ww. regulaminu, z mocą obowiązywania od 24 stycznia 2020 r.

²⁶ Tj, odpowiednio: w dniach: a/ 24 listopada 2017 r. (projekt); b/ 7 listopada 2019 r. (projekt); 16 grudnia 2019 r. (uzgodniona wersja); 10 stycznia 2020 r. (zmiana § 12 regulaminu).

²⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028, ze zm.

²⁸ Uchwała nr XLVII/302/18 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 26 lutego 2018 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2018-2021; uchwała nr XXVIII/245/20 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2021-2024; uchwała nr LVIII/543/23 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 9 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2023-2026.

1.5. Spółka zapewniła utrzymanie sieci kanalizacji deszczowej oraz innych urządzeń służących odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych w odpowiednim stanie technicznym. Stosownie do art. 61 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane²⁹, właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany utrzymywać i użytkować obiekt w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należyłym stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej. Zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli: a/ okresowej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego; b/ okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia.

Przeprowadzona, na zlecenie NIK³⁰, przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego dla powiatu opolskiego³¹, kontrola doraźna stanu technicznego sieci kanalizacji deszczowej nie wykazała nieprawidłowości dotyczących realizacji obowiązków wynikających z przepisów Prawa budowlanego. Spółka przedłożyła do kontroli protokoły z okresowych (rocznych oraz pięcioletnich) kontroli sieci oraz przeglądów urządzeń z nią współpracujących, przeprowadzonych przez osobę posiadającą stosowne uprawnienia budowlane. Stan techniczny skontrolowanej sieci oraz znajdujących się na niej urządzeń został określony jako dobry. Wydane zalecenia dotyczyły jednego (ze zbadanych dziewięciu) odcinka sieci w Dylakach, gdzie zalecono wymianę pokrywy studzienki oraz barierki. W wyniku kontroli na żadnym z odcinków nie stwierdzono uszkodzeń oraz braków, które mogłyby spowodować zagrożenie życia, zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia bądź środowiska, a w szczególności wystąpienie katastrofy budowlanej.

(akta kontroli str. 766-877)

1.6. Spółka pozostawała właścicielem sieci kanalizacji deszczowej o łącznej długości 25 381 mb. Na podstawie uchwały nr 11/2014 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników PGKiM Antoniów z 30 grudnia 2014 r. oraz zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Ozimka z 30 grudnia 2014 r.³² dokonano podwyższenia kapitału zakładowego Spółki, a na pokrycie objętych w wyniku tego podwyższenia udziałów Gmina Ozimek wniosła aport, którego przedmiot stanowiły środki trwałe w postaci sieci kanalizacji deszczowej. Na podstawie umowy z 31 grudnia 2014 r.³³ Gmina Ozimek przeniosła na Spółkę prawo własności kanalizacji deszczowej, wykonanej z rur betonowych o średnicach od 200 mm do 1200 mm, o łącznej długości 25 381 mb³⁴. Zgodnie z § 1 pkt 5 tej umowy, wartość aportu określono na kwotę 1 853 tys. zł³⁵. Gmina Ozimek, będąca jedynym udziałowcem Spółki, objęła w kapitale zakładowym Spółki 18 530 udziałów o wartości 100 zł każdy.

(akta kontroli str. 5-10, 32-35, 376-396)

W latach 2019-2023 Spółka dysponowała informacjami o gminnej infrastrukturze deszczowej, co umożliwiało zawieranie umów z odbiorcami usług (osobami fizycznymi, osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej), władającymi nieruchomościami, z których w sposób pośredni lub bezpośredni odprowadzane były wody opadowe i roztopowe do kanalizacji

²⁹ Dz. U. z 2021 r., poz. 2351 ze zm.

³⁰ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

³¹ Dalej: kontrola PINB.

³² Zarządzenie Burmistrza Ozimka nr BO.0050.150.2014.

³³ Umowa nr 11/DN/2014.

³⁴ Protokół przekazania kanalizacji deszczowej z 31 grudnia 2014 r. wraz z załącznikiem.

³⁵ Na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego według stanu na dzień 29 grudnia 2014 r.

deszczowej. Według stanu na koniec każdego z lat objętych kontrolą łączna liczba odbiorców ww. usług wynosiła odpowiednio: 129 w 2020 r., 131 w 2021 r., 133 w 2022 r., a według stanu na 28 lutego 2023 r. - 132 odbiorców.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że ze *wszystkimi ww. podmiotami Spółka zawarła umowy na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do systemu kanalizacji deszczowej, i tym samym wszystkie te podmioty zobowiązane są do dokonywania opłat z tytułu świadczenia przez PGKiM Antoniów usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych.*

(akta kontroli str. 5-10, 32-35, 660-717, 878-883, 886-896)

1.7. Spółka wywiązywała się z obowiązków sporządzania i przekazywania sprawozdań statystycznych M-06 *Sprawozdanie o wodociągach i kanalizacji*. Za lata 2019-2022 Spółka sporządziła i terminowo przekazała do Głównego Urzędu Statystycznego cztery takie sprawozdania, tj. odpowiednio: 30 stycznia 2020 r.; 1 lutego 2021 r.; 1 lutego 2022 r.; 25 stycznia 2023 r. Wszystkie sprawozdania zostały sporządzone zgodnie ze wzorem ogłoszonym przez Główny Urząd Statystyczny³⁶.

(akta kontroli str. 285-296)

1.8. W odniesieniu do utrudnień i ograniczeń, które negatywnie wpływają na sposób realizacji zadania odprowadzania wód opadowych i roztopowych Prezes Zarządu wyjaśnił, że *Spółka nie odnotowała żadnych istotnych utrudnień ani ograniczeń wpływających na realizację zadania odprowadzania wód opadowych i roztopowych. Jednocześnie wskazują, że udział przychodów z działalności dotyczącej zadania odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wartości przychodów z działalności wodno-kanalizacyjnej wynosił w 2022 r. 4,9%.*

(akta kontroli str. 886-888)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania kontrolowanej jednostki w zakresie przygotowania do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.

OBSZAR

2. Ustalanie i pobieranie opłat za korzystanie z systemów kanalizacji deszczowej oraz podejmowanie działań zmierzających do wyegzekwowania należności z tytułu nieuregulowanych opłat

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą Spółka prawidłowo naliczała zobowiązany opłatę za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych.

Weryfikacji prawidłowości naliczania opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych dokonano na podstawie dokumentacji dotyczącej 60 podmiotów³⁷ zobowiązanych do jej ponoszenia. W wyniku badania stwierdzono, że: a/ we wszystkich zbadanych przypadkach stosowano stawkę opłaty wynikającą z obowiązujących w tym zakresie uchwał Rady Miejskiej w Ozimku; b/ dane dotyczące ilości odprowadzanej wody opadowej i roztopowej wynikały z dokumentów, którymi dysponowała Spółka i zostały określone na zasadach

³⁶ [Formularze sprawozdawcze GUS na rok 2020 \(stat.gov.pl\)](https://stat.gov.pl); [Formularze sprawozdawcze GUS na rok 2021 \(stat.gov.pl\)](https://stat.gov.pl); [Formularze sprawozdawcze GUS na rok 2022 \(stat.gov.pl\)](https://stat.gov.pl); [Formularze sprawozdawcze GUS na rok 2023 \(stat.gov.pl\)](https://stat.gov.pl).

³⁷ Tj. 15 podmiotów z każdego roku okresu 2019-2022, w stosunku do których w danym roku kalendarzowym rozpoczęto naliczanie takich opłat (w tym po pięć osób fizycznych, osób prawnych i jednostek nieposiadających osobowości prawnej).

przewidzianych w obowiązującym regulaminie korzystania z usług publicznych w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych; c/ w 54 przypadkach, przed pobieraniem opłat zostały podpisane umowy, zarówno przez osoby upoważnione do zaciągania zobowiązań w imieniu Spółki, jak i odbiorcy świadczonych usług; d/ wszystkie umowy zawierały postanowienia umożliwiające realizację usługi zgodnie z zasadami określonymi w uchwałach Rady Miejskiej w Ozimku oraz w regulaminach korzystania z usług publicznych w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych; e/ w zbadanych przypadkach nie wystąpiły sytuacje nieuzasadnionego zaniechania lub zwłoki w naliczaniu należnych opłat; f/ dane dotyczące powierzchni nieruchomości były weryfikowane poprzez dokonywanie przez pracowników Spółki wizji lokalnych nieruchomości oraz sprawdzenie w systemie informacji przestrzennej GIS powierzchni dachów oraz terenów utwardzonych poszczególnych nieruchomości podłączonych do sieci kanalizacji deszczowej. Uzyskane dane były wykorzystywane w umowach z poszczególnymi odbiorcami usług.

W sześciu przypadkach, opłaty za odprowadzanie wód opadowych były pobierane pomimo braku podpisu odbiorcy na przedstawionej przez Spółkę umowie dotyczącej świadczenia ww. usług.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że *Spółka przekazała egzemplarze umowy, które miały zostać dostarczone do Spółki wraz z podpisem odbiorców usług. Następco, podmioty skontaktowały się ze Spółką i przekazały akceptację przekazanych umów. Na podstawie takich ustaleń Spółka rozpoczęła świadczenie przedmiotowej usługi jeszcze przed dostarczeniem egzemplarzy umowy z podpisem tych osób. Spółka uczyniła powyższe w oparciu o fakt, iż umowa ma za przedmiot zadanie o charakterze użyteczności publicznej. Osoby nie dostarczyły do Spółki egzemplarzy podpisanych umów, lecz opłaty z tytułu świadczenia usług były opłacane zgodnie z postanowieniami projektów umów, czym ww. podmioty potwierdziły zawarcie ww. umów. W ocenie Spółki taka forma zawarcia umowy była wystarczająca dla świadczenia usługi odprowadzania wód opadowych lub roztopowych i uprawniała Spółkę do naliczania i pobierania opłat za jej wykonanie. Wobec stwierdzenia przez Spółkę nieposiadania egzemplarzy umów z ww. osobami – Spółka poprosiła o ponowne podpisanie egzemplarzy.*

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, pięć z sześciu ww. umów zostało podpisanych przez odbiorców usług.

(akta kontroli str. 5-10, 32-35, 660-717, 886-896)

W wyniku badania próby obejmującej 60 nieruchomości z terenu Gminy Ozimek dokonana została weryfikacja powszechności nakładania opłat za odprowadzanie do kanalizacji deszczowej wód opadowych. W wyniku tego badania stwierdzono, że we wszystkich wymaganych przypadkach władający tymi nieruchomościami zostali zobowiązani do uiszczania opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych. Nie wystąpiły przypadki nieuzasadnionych zaniechań lub zwłoki, skutkujące brakiem uzyskiwania przez Spółkę należnych przychodów z tego tytułu.

(akta kontroli str. 5-10, 32-35, 660-717, 878-883, 886-896)

2.2. W latach 2019-2023 (do 31 maja) kwota wpływów do Spółki z tytułu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych wyniosła łącznie 2 129,3 tys. zł³⁸. W Spółce zapewniono prawidłowe ewidencjonowanie należności z tytułu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych. Zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości, Spółka prowadziła księgę główną oraz księgi pomocnicze. Należności z tytułu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych ewidencjonowane były według klientów na koncie 205-01 (rozhanki z odbiorcami

³⁸ Tj. 2 129 331,96 zł, z tego: 418 474,65 zł w 2019 r.; 480 338,84 zł w 2020 r.; 493 240, 97 zł w 2021 r.; 483 272,03 zł w 2022 r. oraz 254 005,47 zł w 2023 r. (do 31 maja).

pozostałymi-należność główna) oraz w module rozrachunki w księdze pomocniczej. Sprzedaż z tytułu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych ewidencjonowana była na koncie 707-20 oraz w module sprzedaży w księdze pomocniczej.

(akta kontroli str. 297-360, 397, 558-658)

2.3. Spółka prawidłowo naliczała i ewidencjonowała należności z tytułu odsetek za opóźnienie w zapłacie należności z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych. Zgodnie z postanowieniami zawieranych umów z odbiorcami usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych, opóźnienie zapłaty należności skutkowało naliczeniem przez Spółkę odsetek ustawowych za opóźnienie lub odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, w przypadku umów zawieranych z przedsiębiorcami.

Według stanu na 31 grudnia lat 2019-2022, należności co do których upłynął termin płatności wynosiły: na 2019 r. - 4,8 tys. zł (trzech dłużników); na 2020 r. - 3,6 tys. zł (dwóch dłużników); na 2021 r. - 10,0 tys. zł (dwóch dłużników); na 2022 r. 4,4 tys. zł (dwóch dłużników).

W wyniku badania prawidłowości naliczania i ewidencjonowania należności z tytułu odsetek za opóźnienie w zapłacie ww. należności stwierdzono, że zostały one naliczone w prawidłowej wysokości, a także zaewidencjonowane zgodnie z przyjętymi w Spółce zasadami (polityce) rachunkowości. Sposób ujęcia ww. zdarzeń gospodarczych w księgach rachunkowych Spółki oraz dowody księgowo, stanowiące podstawę ich ewidencjonowania, wypełniały wymogi określone w art. 6 ust. 1 oraz 42 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³⁹.

(akta kontroli str. 5-6, 297-360, 398-557, 559)

2.4. W Spółce podejmowane były działania w celu wyegzekwowania nieuregulowanych w terminie należności z tytułu świadczenia usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. należności, co do których upłynął termin płatności za co najmniej dwa okresy rozliczeniowe przysługiwały Spółce od jednego dłużnika⁴⁰, wobec którego podjęto skuteczne działania windykacyjne. Spółka skierowała do dłużnika wezwania do zapłaty ww. należności, tj.: a/ z faktury nr PD/00699/22 na kwotę należności 874,12 zł⁴¹ wezwania z dnia 22 listopada 2022 r., 29 grudnia 2022 r. oraz 1 marca 2023 r.; b/ z faktury nr PD/00725/22 na kwotę należności 874,12 zł⁴² wezwania z dnia 29 grudnia 2022 r. oraz 1 marca 2023 r. Dłużnik obie ww. należności uregulował w dniu 21 marca 2023 r.

W okresie objętym kontrolą w Spółce nie wprowadzono wewnętrznych regulacji dotyczących dochodzenia należności.

(akta kontroli str. 5-6, 74-75, 398-557, 559)

2.5. W okresie objętym kontrolą w Spółce nie obowiązywały regulacje wewnętrzne dotyczące zasad udzielania ulg w spłacie należności z tytułu świadczenia usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych, a ulgi takie nie były udzielane.

(akta kontroli str. 5-6, 74-75)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

³⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 120.

⁴⁰ Dwie faktury na łączną kwotę należności 1 748, 24 zł (874,12 zł każda).

⁴¹ Termin wymagalności należności 18.11.2022 r.

⁴² Termin wymagalności należności 18.12.2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania kontrolowanej jednostki w zakresie realizacji zadań dotyczących ustalania i pobierania opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych oraz egzekwowania należności z tego tytułu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Opole, 28 czerwca 2023 r.

Kontroler

Damian Mielcarek
główny specjalista kontroli państwowej

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

DIREKTOR
Delegatura NIK w Opolu
podpis
Iwona Zyman